Тавсияҳо барои навиштани эссе

1.Матнро бо диққат хонед ва супоришҳои зеринро иҷро кунед:

_мавзӯи матнро муайян кунед,

_муаммое ,ки муаллиф гузоштааст аниқ кунед ва нависед,

_аҳамиятнокии он дар чист, шарҳ диҳед,

_фикру мулоҳизаи худро дар бораи муамммое,ки муаллиф гузоштааст аниқ кунед ва нависед,

_фикру мулоҳизаи худро ба таҷрибаи ҳаёт такя намуда, аз рӯи матнҳои адабӣ ва дигар намудҳои санъат баҳс кунед.

2. Ҳангоми навиштан ба сохтори эссе риоя кунед:

I. Муққадима (муайян кардани мавзӯъ ва ташкил намудани муаммои матн,аҳамиятнокии он).

II..Қисми асосӣ

1.Мавқеи муаллифро муайян ва шарҳ додан.

2.Тезис(фикри шахсӣ,розӣ ё норозӣ ба мавқеи муаллиф).

3.Далелорӣ аз мавқеи шахсии худ:

-Далели якум (ба матни хонда такя намуда).

-Далели дуюм (ба асарҳои бадей,адабиёти тоҷик ё хориҷа такя намуда).

-Далели сеюм (ба таҷрибаи ҳаёт такя намуда).

III.Хулоса

3.Барои навиштани эссе аз қолабҳои таёри истифода баред

1)Кликҳои нутқ барои муайян кардани мавзӯъ:

-(Муаллиф)… дар «(ҳикояи)» муроҷиат мекунад ба аҳамиятнокии мавзӯъ- мавзӯъ…

-Ҳеҷ кас аҳамияти онро рад намекунад…дар ҳаёти одамон.

-Ҳар яки мо рӯ ба рӯ мешавем бо …

-Аз замонҳои қадим инсон фикр мекард дар бораи он… (фикр Мекардам дар бораи…)

-Ҳар лаҳза мо мешунавем дар бораи он…

- Мо медонем дар бораи…аз китобҳо ва филмҳо,ҳикояҳои наздикон.

-Ҳар як инсон на камтар аз як маротиба дар ҳаёт фикр мекунад дар бораи…

2).Қолабҳои тайёри барои тартиб додани муаммо:

-Муаллиф муамморо мебардорад…

-Муаллиф таъсир мерасонад ба муаммои асосӣ…

-Муаллиф пешкаш мекунад(таъсир мерасонад, ҷо ба ҷо мекунад, дида мебарояд, ба миён мебардорад, муайян мекунад, аниқ ифода мекунад) муаммо (чиро?)

-Муаллифи матнро муаммо ба ташвиш меорад…

- Муаммое ,ки муаллиф мегузорад ба мо нишон додан мехост,чунин аст…

-Муаммое , ки аз тарафи муаллиф баррасӣ карда мешавад,чунин анҷом меёбад,ки…

-Матни (Муаллиф) маро маҷбур намуд ,ки фикр ронам аз рӯи масъалаи шадид(муҳим,ҷиддӣ,баҳсталаб,чуқур)…

-Муаммои ҳамаи моро ба ҳаяҷоноварро… нависанда мебардорад(Муаллиф).

-Муаллиф дар матни худ ҷиҳатҳои ахлоқӣ(фалсафӣ,иҷтимоӣ,экологӣ...)муаммо-муаммо…мебардорад.Ин муаммо,бебаҳс,воқеӣ, ки имрӯз ҳамаро ба ташвиш меорад.

3).Қолабҳои тайёри нутқ барои аниқ кардан ва шарҳ додани мавқеи муаллиф

-Мавқеи муаллиф равшан аст.Муаллиф дар бораи…баҳс намуда, ба мо мехоҳад гӯяд…

-Ба фикри ман фикру мулоҳизаи муаллиф аниқ ифода карда шудааст.

Онҳо чунин мебошанд:

Савол дар бораи (муамморо бо иборaҳои дигар ифода кунед,

мисли дар сархати якум зикр шуда),таъсиррасонидаи муаллиф ҳеҷ касро бефарқ намемонад, он кам ё зиёд ба ҳар яки мо тааллуқ дорад.

-Муаммои пешкаш кардаи муаллиф хусусан имрӯзҳо муҳим аст,барои он ки…

- Муаллиф аз муаммои бардошта берун набаромада мулоҳиза меронад,шавқоварии онро ҳис мекунад,ки ӯ дар бораи чӣ менависад.

-Муносибати ӯ ба (муаммо)бо ҳаяҷон ба назар мерасад,барои навиштани ҳиссиёти худ (мисолҳо оред),барои диққати хонандаро ҷалб намудан ба…

-Муаллиф ба (муаммо) бо фикру мулоҳизаи худ муроҷиат мекунад(нишон диҳед,ин муамморо муаллиф дар кадом манбаъ дидаст:мумкин аст ин хотираҳо,гуфтугӯҳо,муоширати бадеӣ,монологҳои ҳаяҷоновар, порчаҳо аз фикрҳои шахсони бузург ,мулоҳиза ,тасвири манзараи табиат ва ғайра).

-Муаллиф маҷбур месозад,ки хонанда мустақилона хулоса барорад (ҳалли мушкилотро ёбад)

4) Қолабҳои тайёри нутқ барои муаррифии тезисҳо(фикри шахсӣ,розӣ ё норозӣ бо мавқеи муаллиф)

Бо муаллиф розӣ набудан мумкин нест, бораи он ки…

Бо муаллиф метавонед баҳс кунед…

Муаллиф ҳақ аст дар бораи он ,ки…

Аммо фикри ӯ дар бораи… шубҳаовар аст

Бо муаллиф розӣ шудан (нашудан) душвор аст

Мавқеи муаллиф ба ман наздик (фаҳмо) мебошад

Ман нуқтаи назари муаллифро мубодила (на) мекунам

Бо фикрҳои муаллиф розиам.Дарҳақиқат…

Фикру мулоҳизаи муаллиф албатта дуруст аст,лекин ман фикр мекунам,ки…

Ба фикри ман муаллиф дар қарори худ қатъи мебошад…

Ба фикри ман муаллиф на он қадар ҳақ мегӯяд дар бораи он…

5) Қолабҳои тайёри нутқ барои пешниҳоди далелҳо

истифодабарӣ аз таҷрибаи ҳаёт

-Аксар вақт рӯ ба рӯ мешавем бо …

-Оё (меъёрҳои ҳаёт) оддӣ набошад,чунин ҳодисаҳо мисли…

-Кадоме аз мо мушоҳида накард (рӯ ба рӯ нашуд, ҳис накард (барои худ);гувоҳ нашуд) чӣ гуна…

-Мутаассифона,аксар вақт дар ин рӯзҳо(дар байни мо; дар атрофи мо)…

аз таҷрибаи хондааш

-Ин муаммо бисёр нависандагони тоҷикро ба ҳаяҷон овард,хусусан…

-Ин муаммои махсусан шадид дар асарҳо оварда шудааст …

- Мавҷудияти мавзӯъ,ки аз ҷониби муаллиф навишта шудааст,исбот мекунад,ки нависандагони тоҷик дар асарҳои худ ба ин мурочиат кардаанд.

-Дар ҳаёти адабиёт ин хел мисолҳои зиёд мавҷуданд.Инак дар асарҳои…

Мурочиат мекунем ба…

- аз таҷрибаи дидааш

-Ин мавзӯъ бисёртар муҳокима карда мешавад (баҳс карда мешавад) дар интернет (дар саҳифаҳои маҷалла ва журналҳо;дар ҳар гуна намоишҳои телевизионӣ)…

-Ба диққати худ мурочиат мекунад ва он (ғайр аз тасодуф) ,ки мақолаҳои сершумор ва намоишҳои телевизионӣ ба ин мавзӯъ бахшида шудаанд…

6) Қолабҳои тайёри нутқ барои хотима(хулоса)

-Пас,…

-Дар асоси фикрҳои дар боло зикршуда,ман мехоҳам хулоса барорам…ё аз ягон асарҳо намуна орам.

-Гуфтаҳои болоро ҷамъбаст намуда хулоса баровардан мумкин аст…

-Хулосаи худро ба таври ихтиёрӣ пешниҳод намоям…

-Гуфтаҳоро ҷамъбаст намуда,гуфтан мехоҳам,ки…

-Ҳамаи далелҳое ,ки овардаам, моро водор мекунад,ки…

-Баҳсро нисбати мавзӯи «…» ба охир расонида,ногуфтан мумкин нест,ки одамон бояд…

- (Ситата) «…»- навишт….Дар ин калимаҳо фикрҳо оварда шудааст дар бораи он ,ки…

- Дар охир мехоҳам орзуи худро баён созам дар бораи…

-Инак хулоса баровардан мумкин аст,ки…

-Дар охир мехоҳам мардумро даъват кунам ба… Пас биёед…!Хотиррасон мекунем дар бораи…!Муҳим аст хотиррасон кунем,ки… .

- Аз рӯи мавзӯъ ба кадом хулоса ман омадам, мулоҳиза ронда дар мавзӯи «…»? Фикр мекунам, бояд… ва ғайра.

Эзоҳ: миқдори эссе бояд аз 150 кам ва аз 300 калима зиёд набошад